

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Boltayev Jo'rabek Yusupovich

Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya

Davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalariga bag'ishlangan. Unda mavjud imtiyozlar tizimining samaradorligi, shaffofligi va iqtisodiy maqsadlarga muvofiqligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda soliqlardan ozod qilish, grantlar, subsidiyalar, investitsiya soliq kreditlari, tezlashtirilgan amortizatsiya va R&D soliq imtiyozlari kabi fiskal vositalarning iqtisodiy o'sish va innovatsiyalarni rag'batlantirishdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Shuningdek, kichik va o'rta bizneslar uchun ariza jarayonlarini soddalashtirish, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish hamda natijadorlikni baholash mexanizmlarini joriy etish zarurligi ta'kidlanadi. Natijada, takomillashtirilgan rag'batlantirish mexanizmlari barqaror iqtisodiy rivojlanish, ish o'rinlari yaratish va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlashda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования механизмов государственного стимулирования предпринимательской деятельности. Анализируется эффективность, прозрачность и соответствие существующих налоговых и финансовых льгот национальным экономическим целям. В работе исследуются такие инструменты, как инвестиционные налоговые кредиты, ускоренная амортизация, налоговые льготы для НИОКР, субсидии и гранты. Отмечается необходимость упрощения процедур для малого и среднего бизнеса, укрепления сотрудничества между государственным и частным секторами, а также внедрения систем оценки эффективности программ поддержки. Улучшенные механизмы стимулирования способны способствовать устойчивому экономическому росту, созданию рабочих мест и развитию инноваций.

Annotation

This paper focuses on improving state incentive mechanisms for business entities to foster economic growth, innovation, and employment. It analyzes the efficiency, transparency, and alignment of existing fiscal support tools with national economic goals. The study examines various incentive types, including investment tax credits, accelerated depreciation, R&D tax incentives, and subsidies, evaluating their impact on entrepreneurship and competitiveness. It highlights the need for simplifying application procedures for SMEs, strengthening public-private cooperation, and enhancing performance evaluation systems. The results show that improved incentive mechanisms can significantly contribute to sustainable economic development, job creation, and innovation promotion.

Kalit so'zlar

davlat rag'batlantirish mexanizmlari, tadbirkorlik subyektlari, iqtisodiy o'sish, soliq imtiyozlari, subsidiyalar, grantlar, innovatsiyalar, kichik va o'rta biznes, davlat-xususiy hamkorlik, barqaror rivojlanish.

Ключевые слова

механизмы государственного стимулирования, субъекты предпринимательства, экономический рост, налоговые льготы, субсидии, гранты, инновации, малый и средний бизнес, государственно-частное партнерство, устойчивое развитие.

Keywords

state incentive mechanisms, business entities, economic growth, tax incentives, subsidies, grants, innovation, small and medium enterprises (SMEs), public-private partnership, sustainable development.

Kirish

Davlat rag'batlantirishlari biznes muhitini shakllantirish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va strategik sohalarga sarmoyani jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu rag'batlantirishlar soliqlardan ozod qilish, grantlar, subsidiyalar yoki tartibga soluvchi qo'llab-quvvatlash shaklida bo'lishi mumkin bo'lib, ular biznes faoliyatini rivojlantirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va ish o'rinlarini yaratishga qaratilgan. Shu bilan birga, keng qo'llanilishiga qaramay, ko'plab mavjud rag'batlantirish mexanizmlari samaradorlik, mavjudlik, shaffoflik va milliy iqtisodiy maqsadlar bilan muvofiqlik kabi muammolarga duch keladi. Ushbu mexanizmlarni takomillashtirish davlat qo'llab-quvvatlashi barqaror iqtisodiy rivojlanishga va ijtimoiy farovonlikka hissa qo'shadigan korxonalarga samarali yetib borishini ta'minlash uchun muhimdir. Rag'batlantirish dasturlarining dizayni, amalga oshirilishi va monitoringini takomillashtirish orqali hukumatlar kichik va o'rta biznesdan tortib yirik korporatsiyalargacha bo'lgan turli korxonalarining ehtiyojlariga moslashtirilgan, tezkor javob bera oladigan tizim yaratishi mumkin. Bu, jumladan, byurokratik samaradorlik yetishmasligi, dastur natijalarini baholashdagi kamchiliklar va potensial

foydalanuvchilar orasida xabardorlikning cheklanganligi kabi masalalarni ham qamrab oladi.

Texnologik yutuqlar, globalizatsiya va yangi tarmoqlar ta'sirida tez rivojlanayotgan biznes muhiti davlat rag'batlantirish mexanizmlarini qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Oldingi davrlarda samarali bo'lgan mexanizmlar zamonaviy iqtisodiy muammolarni yetarli darajada hal qilmasligi yoki innovatsiya va raqobatbardoshlikni rag'batlantirmasligi mumkin. Ushbu mexanizmlarni takomillashtirish nafaqat hukumat siyosatining samaradorligini oshiradi, balki milliy rivojlanish maqsadlariga erishishda xususiy sektorning ishtirokini ham rag'batlantiradi. Bu munozara davlat rag'batlantirishlarini takomillashtirish strategiyalarini o'rganadi, jumladan, dalillarga asoslangan siyosatlarni ishlab chiqish, shaffoflik va javobgarlikni oshirish, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish hamda tezkor o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashadigan mexanizmlarni joriy etishni ko'zda tutadi. Natijada, davlat rag'batlantirishlarini optimallashtirish barqaror iqtisodiy o'sish, innovatsiyalar va biznes ekotizimining chidamliligini rivojlantirishda kuchli vosita bo'lishi mumkin.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlarini rag'batlantirish mexanizmlari masalasi so'nggi yillarda iqtisodiy siyosat, soliq islohotlari va investitsiya muhitini yaxshilash doirasida keng o'rganilayotgan dolzarb yo'nalishlardan biridir. Jahon tajribasida davlatning iqtisodiyotni rag'batlantirishdagi roli bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, J. Stiglitz, P. Krugman, M. Porter kabi iqtisodchilar davlat tomonidan beriladigan soliq imtiyozlari, subsidiyalar va grantlarning raqobatbardoshlikni oshirishdagi o'rnini chuqur tahlil qilganlar.

Xalqaro miqyosda tadbirkorlikni rag'batlantirish mexanizmlari D. North, J. Schumpeter, P. Drucker, M. Porter, W. Baumol kabi iqtisodchilar tomonidan nazariy jihatdan asoslab berilgan. J. Schumpeter tadbirkorlikni iqtisodiy rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchi sifatida ko'rib, uni "innovatsiya orqali o'sishni ta'minlaydigan ijodiy buzilish jarayoni" sifatida ta'riflagan. P. Drucker esa davlat siyosatining vazifasi tadbirkorlik uchun qulay muhit yaratish, xatarlarni kamaytirish va rag'batlantiruvchi infratuzilmani shakllantirishdan iborat ekanini ta'kidlagan. M. Porterning "Raqobat ustunligi" nazariyasida davlat siyosatining innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishdagi roli muhim deb qayd etilgan – ayniqsa klaster yondashuvi va iqtisodiy muvofiqlashtirish jihatidan. W. Baumol esa samarali va "ijobiy" tadbirkorlik faoliyatini shakllantirish uchun davlat siyosati muhimligini, noto'g'ri soliqqa tortish va byurokratik to'siqlar "samarasiz tadbirkorlik"ni keltirib chiqarishini ta'kidlaydi.

Mintaqaviy darajada, Yevropa Ittifoqi, AQSh, Janubiy Koreya, Xitoy va Singapur tajribalarida davlat tomonidan kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash siyosatining turli modellarini qo'llash samaradorligi o'rganilgan. Bu davlatlarda rag'batlantirish mexanizmlari nafaqat moliyaviy yordam, balki texnologik transfer, tadbirkorlik ta'limi, konsalting xizmatlari va startap inkubatorlari ko'rinishida ham amalga oshiriladi. xorijiy adabiyotlarda (masalan, OECD Reports, World Bank Doing Business, UNIDO Industrial Development Reports) davlat rag'batlantirish siyosatining iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish va innovatsiyalarni rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Bu manbalarda O'zbekiston uchun ham dolzarb

bo'lgan tajribalar soliq yengilliklarini maqsadli yo'naltirish, dastur samaradorligini monitoring qilish va natijaviy yondashuvni joriy etish kabi yo'nalishlar ko'rsatilgan.

Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish masalalari so'nggi yillarda iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, bandlikni ta'minlash hamda innovatsion faollikni oshirishning muhim omillaridan biri sifatida keng o'rganilmoqda. Mazkur yo'nalish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar milliy va xalqaro miqyosda iqtisodiy siyosat, fiskal mexanizmlar, kredit-moliya tizimi hamda institutsional islohotlar bilan uzviy bog'liq holda shakllangan.

O'zbekiston olimlari orasida tadbirkorlikni davlat tomonidan rag'batlantirish masalalarini chuqur o'rganib kelayotgan bir qator iqtisodchilar mavjud.

A. Vahobov va B. Xodiev o'z tadqiqotlarida tadbirkorlik subyektlari faoliyatini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlari, soliq imtiyozlari, subsidiyalar va davlat kafolatlari orqali kichik biznesni qo'llab-quvvatlash masalalariga e'tibor qaratganlar. Ularning fikricha, rag'batlantirish mexanizmlarining samaradorligi, ularning barqaror iqtisodiy o'sishga qo'shayotgan hissassi bilan baholanishi lozim [9].

Sh. Xo'jayev va N. Jo'rayev tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa tadbirkorlik muhitini yaxshilash, ruxsat berish tartib-taomillarini soddalashtirish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy natijalari tahlil qilingan [12].

M. Alimov o'zining ishlarida kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish, mikromoliyaviy institutlarning rolini kuchaytirish, innovatsion startaplar uchun soliq va kredit imtiyozlari mexanizmlarini ishlab chiqish zarurligini asoslab bergan [13].

D. Tursunov va S. Mirzayev tomonidan tadbirkorlik subyektlariga davlat xizmatlarini raqamlashtirish orqali ko'rsatish samaradorligi, elektron hukumat tizimining rag'batlantiruvchi omil sifatidagi ahamiyati tadqiq etilgan [14].

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi tomonidan tayyorlangan tahliliy hisobotlarda esa tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat dasturlari, subsidiyalar, grantlar va preferensiyalar tizimining rivojlanish dinamikasi yoritilgan [8].

Tadqiqotlar tahlilidan ko'rinadiki, O'zbekiston va xorijiy olimlar fikrlarida ayrim umumiyliklar mavjud, ya'ni, davlat siyosatining markazida tadbirkorlikni rag'batlantiruvchi muhitni yaratish g'oyasi turadi, rag'batlantirish mexanizmlari soliq, kredit, subsidiyalar, grantlar va byurokratik soddalashtirish choralarga tayangan holda shakllanadi hamda zamonaviy yondashuvlarda raqamli iqtisodiyot, davlat-xususiy sheriklik (PPP), va innovatsion ekotizimlarni rivojlantirish eng samarali vositalar sifatida ko'riladi.

Ammo, mavjud tadqiqotlarda tadbirkorlik subyektlarini rag'batlantirish mexanizmlarining institutsional uyg'unlik darajasi, hududiy farqlari, va barqarorlik mezonlari yetarlicha chuqur o'rganilmagan. Shu sababli ushbu yo'nalishda olib borilayotgan yangi tadqiqotlar, ayniqsa O'zbekiston sharoitida, iqtisodiy siyosatni takomillashtirish uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'ladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqotda davlat rag'batlantirish mexanizmlarining samaradorligini baholash uchun tahliliy, taqqoslama va statistik usullar qo'llanildi. Ma'lumotlar

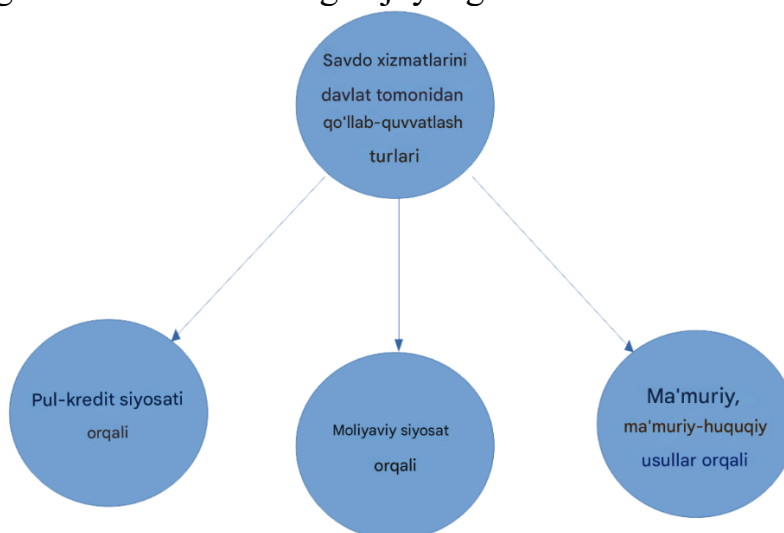
hukumat hisobotlari, iqtisodiy tahlillar va mavjud ilmiy manbalarga asoslangan holda tahlil qilindi. Shuningdek, KO‘B faoliyatiga ta’sir etuvchi omillar amaliy misollar orqali o‘rganildi. Tadqiqot natijalari asosida mexanizmlarni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar

Davlat rag‘batlantirish mexanizmlari - bu davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlarini iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish, innovatsiyalarni joriy qilish, ish o‘rinlarini yaratish va milliy iqtisodiy maqsadlarga erishish uchun qo‘llaniladigan turli vositalar va siyosiy choralar tizimi.

Keng qo‘llanilishiga qaramay, ko‘plab mavjud rag‘batlantirish mexanizmlari samaradorlik, mavjudlik, shaffoflik va milliy iqtisodiy maqsadlar bilan muvofiqlik kabi muammolarga duch keladi. Keng tarqalgan muammolar qatoriga byurokratik samaradorlik yetishmasligi, resurslarning noto‘g‘ri taqsimlanishi, potensial foydalanuvchilar orasida xabardorlikning pastligi va hududlar yoki sohalar bo‘yicha noaniq kirish kiradi. Ayniqsa, kichik va o‘rta korxonalar murakkab ariza jarayonlarini bosib o‘tishda qiynalishi mumkin, bu esa ularning mavjud qo‘llab-quvvatlashdan to‘liq foydalana olmasligiga sabab bo‘ladi. Davlat rag‘batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish strategik rejalashtirish, samaradorlikni o‘lchash va dastur dizaynini moslashtirishni o‘z ichiga oladi. Bunga kichik va o‘rta bizneslar uchun kirish jarayonlarini soddalashtirish hamda siyosiy qarorlarni baholash va shakllantirishda ma’lumotlardan foydalanish kiradi. Takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari ariza topshirish jarayonlarini soddalashtirish, rag‘batlantirish choralarini aniq maqsadlar bilan uyg‘unlashtirish va ayrim korxonalar uchun foyda olishga to‘sqinlik qiladigan soliq majburiyatlari cheklovlarini bartaraf etish mexanizmlarini joriy etishdir.

Tadbirkorlik tushunchasi tashkilotlar va korxonalarning bajaradigan ishlarining umumiy darajasini ifodalaydi. Bu nafaqat mahsulot sifati va xilma-xilligini, balki savdo va texnologik jarayonlarning samaradorligini, sotuvchilar mehnati sifatini hamda mijozlarga xizmat ko‘rsatiladigan joydagi sharoitlarni ham o‘z ichiga oladi.

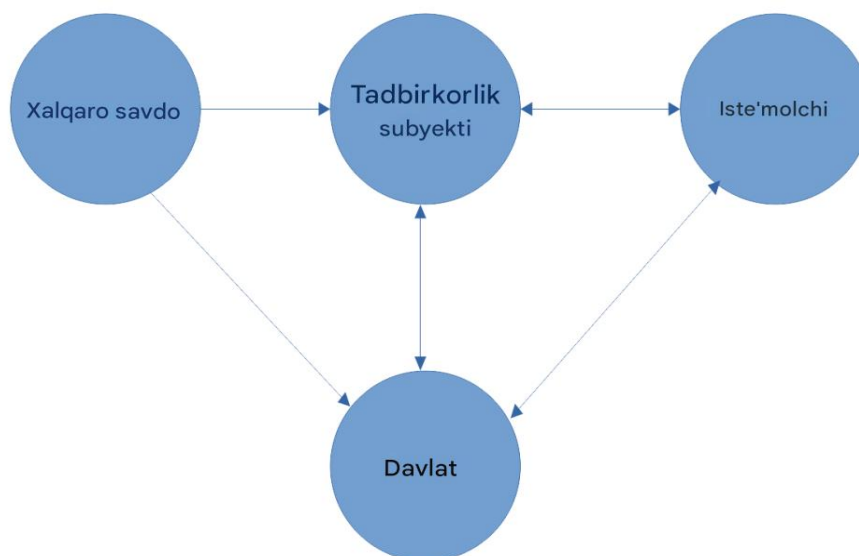
1-rasm. Tadbirkorlik hamda savdo xizmatlarini rivojlantirishni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash turlari

Tadbirkorlik xizmatlari alohida tarmoq sifatida tartibga solish jarayonida o‘ziga xos ahamiyatga ega. Buning sababi, birinchidan, tadbirkorlik xizmatlari boshqa xizmat

turlari kabi davlat tomonidan ishlab chiqilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida boshqariladi. Ikkinchidan, davlat bu xizmatlardan narxlarni tartibga solish, daromadlarni oshirish va ijtimoiy himoyani ta'minlash vositasi sifatida foydalanadi. Tadbirkorlik subyektlari o'rtasidagi bank kreditlari va o'zaro kreditlash tizimi savdo xizmatlarini davlat tomonidan tartibga solishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, aholining ehtiyojlarini hisobga olib, iste'mol kreditlari ham alohida ahamiyat kasb etadi.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash orqali Tadbirkorlik subyektlarining faoliyatini raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun quyidagi ishlar amalga oshiriladi:

- savdo xizmatlarining tashqi bozordagi mavqeini oshirish, xizmatlar eksportini kengaytirish va xalqaro sifat sertifikatlariga ega bo'lishni ta'minlash;
- aholining sifatli mahsulotlarga bo'lgan ortib borayotgan talabini qondirish, iste'molchilar uchun sifatli tovar tanlovini kengaytirish;
- chakana va ulgurji savdo sohasida sifatli mahsulotlarni sotishda xususiy tadbirkorlarning rolini kuchaytirish;
- savdo xizmatlari ko'rsatuvchi korxonalarda aylanma tezligi oshishi natijasida sifat nazorati va daromad hajmi ortadi;
- yuqori sifatli savdo xizmatlarini amalga oshirish uchun qulay investitsion muhit yaratiladi.

2-rasm. Xalqaro tadbirkorlikning davlat va xo'jalik yurituvchi subyektlarga ta'siri

Bugungi kunda tadbirkorlik subyektlariga umumiy subsidiyalar o'rniga davlat yordami aniq o'lchab bo'ladigan natijalarga, masalan, ish o'rinlari yaratish, eksport hajmini oshirish yoki innovatsiyalarni joriy etishga bog'lanishi mumkin. Masalan, mahalliy bandlikni oshirgan yoki "yashil texnologiyalar"ni qo'llagan kompaniyalar uchun qo'shimcha soliq imtiyozlari berilishi mumkin. Tadbirkorlar uchun mentorlardan maslahat olish, biznes bo'yicha ta'lim va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan konsalting xizmatlari muhim ahamiyatga ega. Bunday dasturlar boshqaruv ko'nikmalarini mustahkamlaydi va biznesning uzoq muddatli barqarorligini oshiradi.

1-jadval

Tadbirkorlik subyektlarini davlat tomonidan rag'batlantirish mexanizmlari va ularning asosiy yo'nalishlari

№	Rag'batlantirish turi	Asosiy mazmuni	Maqsad va iqtisodiy ta'sir	Amaliy natijalar
1	Investitsiya soliq krediti	Kapital qo'yimalarga solinadigan soliqlarni kamaytirish orqali investitsiyalarni rag'batlantiradi	Korxonalarining asosiy vositalarini yangilash, ishlab chiqarish hajmini kengaytirish	Mahsulot hajmi oshadi, yangi texnologiyalar joriy etiladi
2	Ish o'rinlari yaratish bo'yicha soliq krediti	Yangi ish joylari tashkil etgan korxonalarga soliq yengilligi beriladi	Bandlik darajasini oshirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash	Yangi ish o'rinlari yaratiladi, aholining daromadi ortadi
3	Eksportni rag'batlantirish imtiyozlari	Eksport qiluvchi korxonalarga soliq yengilliklari, grantlar yoki subsidiyalar beriladi	Tashqi bozorlarga chiqish, eksport hajmini oshirish	Valyuta tushumi ortadi, xalqaro savdo aloqalari kengayadi
4	Subsiyalar va grantlar	Davlat tomonidan bevosita moliyaviy yordam shakllari	Strategik tarmoqlarda barqarorlikni ta'minlash, yangi sohalarni rivojlantirish	Korxonalar innovatsion loyihalarni amalga oshiradi
5	Davlat kafolatlari va kredit qo'llab-quvvatlashi	Investitsion loyihalarni moliyalashtirish uchun kafolat va imtiyozli kreditlar	Moliyaviy xavflarni kamaytirish, biznesning kapitalga kirish imkonini oshirish	Yangi loyihalar soni ortadi, xususiy investitsiyalar hajmi kengayadi
6	Konsalting va mentorlik dasturlari	Biznesni boshqarish, marketing, moliyaviy tahlil bo'yicha maslahatlar	Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish	Tadbirkorlik ko'nikmalari mustahkamlanadi, barqaror biznes muhit yaratiladi

Bizneslar uchun mavjud bo'lgan soliq imtiyozlari turlari davlat tomonidan iqtisodiy faoliyatning muayyan shakllarini - investitsiyalarni, innovatsiyalarni, ish o'rinlari yaratishni va eksportni rag'batlantirish maqsadida joriy etilgan turli fiskal choralarni anglatadi. Ushbu imtiyozlar korxonalar uchun umumiy soliq yukini kamaytirib, ularning ishlab chiqarish samaradorligini, raqobatbardoshligini va hududiy rivojlanishni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Eng ko'p uchraydigan turlariga quyidagilar kiradi:

Investitsiya soliq krediti - kapital qo'yimalarga solinadigan soliqlarni kamaytirish orqali investitsiyalarni rag'batlantiradi.

Tezlashtirilgan amortizatsiya - asosiy vositalar qiymatini tezroq hisobdan chiqarish imkonini beradi, bu esa korxonaga soliq yengilligi yaratadi.

Ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar (R&D) soliq krediti - innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi va yangi texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantiradi.

Ish o'rinlari yaratish bo'yicha soliq krediti - bandlikni oshirishga yordam beradi va yangi ish joylari tashkil etgan korxonalarga imtiyoz beradi.

Korxonalar zonalar uchun imtiyozlar - iqtisodiy jihatdan kam rivojlangan hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirishni maqsad qiladi.

Eksportni rag'batlantirish imtiyozlari - kompaniyalarni xalqaro bozorlarga chiqishga va eksport hajmini oshirishga undaydi.

3-rasm. Korxonalar uchun mavjud bo'lgan soliq imtiyozlarining turlari

Xulosa va takliflar

Davlat tomonidan tadbirkorlik subyektlarini rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, investitsiyalar hajmini oshirish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish va bandlik darajasini yaxshilashda muhim strategik omil hisoblanadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, mavjud imtiyozlar tizimi jumladan soliq yengilliklari, grantlar, subsidiyalar, tezlashtirilgan amortizatsiya va R&D soliqqa oid mexanizmlar – samaradorlikni oshiruvchi asosiy vositalardan biri bo'lsa-da, ularning amalda qo'llanish jarayonida shaffoflik, kirish imkoniyati va natijadorlikni baholash kabi muammolar mavjud.

Rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari sifatida quyidagilar muhim ahamiyat kasb etadi: birinchidan, kichik va o'rta bizneslar uchun ariza topshirish jarayonlarini soddalashtirish; ikkinchidan, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish; uchinchidan, rag'batlantirish choralari samaradorligini muntazam monitoring va tahlil qilish tizimini joriy etish. Shu orqali resurslardan oqilona foydalanish, korxonalar raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiyotning innovatsion salohiyatini kengaytirish mumkin bo'ladi. global raqobat va texnologik o'zgarishlar sharoitida davlat rag'batlantirish siyosati yanada moslashuvchan, natijaga yo'naltirilgan va raqamlashtirilgan bo'lishi zarur.

Bu yo'nalishda dalillarga asoslangan siyosat yuritish, ochiq ma'lumotlar bazasini yaratish va natijadorlikni real vaqt rejimida baholash tizimlari muhim rol o'ynaydi. davlat rag'batlantirish mexanizmlarining takomillashtirilgan tizimi nafaqat iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi, balki ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi, hududlararo tafovutni kamaytiradi va tadbirkorlik ekotizimini yanada raqobatbardosh, innovatsion va barqaror shaklga keltiradi. Shu sababli, ushbu yo'nalishda islohotlar olib borish milliy iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi (yangi tahrirda), 2020-yil 30-dekabr.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ–3772-son Qarori, 2018-yil 5-iyun.
3. World Bank (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. Washington, DC: World Bank Group.
4. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). (2022). Industrial Policy for Sustainable Growth and Structural Transformation. Vienna: UNIDO Publications.
5. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi (2024). Investitsiya muhitini yaxshilash va soliq imtiyozlarini optimallashtirish bo‘yicha yondashuvlar. Toshkent.
6. Asian Development Bank (2022). Supporting Small and Medium-Sized Enterprises for Sustainable Growth in Central Asia. Manila: ADB.
7. IMF (2023). Fiscal Policy and Economic Growth: The Role of Incentives. Washington, DC: International Monetary Fund.
8. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi (2023). O‘zbekistonda tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashning institutsional islohotlari: tahlil va istiqbollar. Tahliliy hisobot. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi nashriyoti.
9. Vahobov A.A., Xodiev B.Yu. (2020). Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning institutsional mexanizmlari. Toshkent: Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali, №3, 45–53.
10. Solow R.M. (1956). “A Contribution to the Theory of Economic Growth.” Quarterly Journal of Economics, 70(1), 65–94.
11. Murodova D. (2022). “Davlat rag‘batlantirish tizimini takomillashtirishda xalqaro tajriba va O‘zbekiston uchun xulosalar.” Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali, 4(3), 58–66.
12. Xo‘jayev Sh.T., Jo‘rayev N.R. (2019). Davlat-xususiy sheriklik asosida tadbirkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari. O‘zbekiston iqtisodiy axborotnomasi, №6, 28–36.
13. Alimov M.M. (2021). Kichik biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish yo‘llari. Toshkent: Iqtisodiyot fanlari doktori dissertatsiyasi avtoreferati, TDIU.
14. Tursunov D.B., Mirzayev S.I. (2022). Raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik subyektlariga davlat xizmatlarini ko‘rsatish mexanizmlarini takomillashtirish. Toshkent: “Innovatsion rivojlanish” ilmiy jurnali, №2, 15–23.
15. Jo‘raev D.Sh. (2020). Hududiy tadbirkorlik muhitini yaxshilash va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish yo‘nalishlari. TDIU ilmiy axborotnomasi, №4, 62–70.